

Nyföretagandet missgynnas

Följderna av de historiskt höga ägarskatterna börjar märkas även när det gäller exporten, skriver Torun Nilsson i en ledare (2013-01-15) Det handlar om en brist på små och medelstora företag som kan ta vid när storföretagen slutar expandera i Sverige.

Är då inte skatterna för företagare redan idag gynnsamma? Förmögenhets- och arvs skatten är avskaffade och bolagsskatten sänkt. Problemet är dock att skattesänkningarna främst gynnat existerande ägare, inte nyföretagande.

Misstänksamheten mot rikedom skapad genom företagsbyggande är djupt rotad i Sverige. Från slutet av 1930-talet vidtogs en mängd åtgärder för att motverka privat förmögenhetsuppbyggnad. En kärna av mycket stora företag och en mindre grupp kontrollägare utkristalliserades. Kontrollen blev över tiden baserad på en allt tunnare kapitalbas.

Ingen kan dock starta och utveckla en verksamhet till sin fulla potential utan tillgång till riskvilligt kapital. I Sverige har detta kapital slussats till fonder, men dessa är helt beroende av individer med idéer och vilja att starta företag konstruerade för att växa.

1980- och 90-talen karaktäriserades av en exempellös börsuppgång; avkastningsindex ökade 56 gånger på 20 år. Ytterligare ägarkapital tillfördes Sverige efter att finansmarknaderna avreglerades. Det uppstod nya förmögenheter som kunde axla ägarrollen och bygga nya storföretag. Sedan millennieskiftet står dock börsen och stampar. Få nya företagsförmögenheter skapas den vägen. På 00-talet blev istället private equity en viktig aktör för finansiering av ett entreprenöriellt företagsbyggande.

Successivt reformerade 3:12-regler, särskilda skattelättnader för kontrollägare och goda möjligheter till ägande via skatteparadis ledde till nya förutsättningar för den som hade god tillgång till riskkapital via egen förmögenhet eller från externa investerare.

Däremot förblev det svårt för privatpersoner att bygga ett nytt företag. Skatten på arbete är fortsatt hög och den höga beskattningen av personaloptioner avskräcker potentiella entreprenörer.

Hur mycket kapital och talang som söker sig till nyföretagande beror inte bara på nyföretagandets egen avkastning, utan även på alternativen. På senare år har stora förändringar i skattereglerna genomförts som gör nyföretagande mindre lockande:

- Skatteverket slår till på bred front mot de möjligheter som i decennier godkänts för att belöna entreprenörsinsatser och företagsbyggande inom ramen för private equity. Om Skatteverket vinner de pågående processerna kommer förmögenheter som byggts upp på detta sätt inte att kunna användas för kontrolläggande i framväxande företag på samma sätt som de som byggdes via börsen.
- 2012 infördes det s k investeringssparkontot (ISK), vilket ger en mycket förmånlig beskattning på sparande. Skattereglerna innebär att all förväntad avkastning över den riskfria räntan är skattefri! Dock endast om sparandet sker i form av fondprodukter eller marknadsnoterade värdepapper.
- Avskaffandet av arvs-, gåvo-, fastighets- och förmögenhetsskatten innebar kraftigt sänkt skatt på fastigheter som investering, men också att behovet att lindra effekterna av dessa skatter föll bort.

Ett sätt att lindra effekterna av var att bygga företag, dvs att spara i onoterade aktier . När dessa skatter togs borta försvann den effekten. Idag är det rationellt att lägga tillgångarna i ett ISK och köpa noterade värdepapper.

- Samtidigt har skatten på arbete förblivit hög med en margineffekt på mer än 65 procent redan vid en måttlig årsinkomst. Detta gör det svårt att via eget arbete bygga upp ett kapital. Däremot är reglerna generösa för att bygga upp ett pensionskapital via den egna arbetsgivaren, vilket man i sin tur t o m kan förvalta själv, så länge man köper noterade värdepapper eller fondprodukter.

Sverige har nu ett regelverk där beskattningen är förmånlig för den som har en förmögenhet (och placerar den ”rätt”). Samtidigt gör den höga skatten på arbete och personaloptioner det svårt att bygga upp nya förmögenheter. De skatteförändringar som genomförts har också gjort innehav av noterade värdepapper och fondprodukter mer attraktiva relativt aktivt ägande och finansiering av entreprenöriella bolag med hög risk.

Att skatten på sparande sänkts är positivt, men de skevheter som missgynnar finansiering av nya företag måste rättas till om de kommande decennierna ska bli lika lyckosamma för Sverige som utvecklingen var efter 90-talskrisen.

Magnus Henrekson

Professor och vd Institutet för Näringslivsforskning (IFN)
Sakkunnig i Företagsskattekommittén